

Za Augustinem Bubníkem

Dne 18. dubna 2017 zemřel po dlouhé těžké nemoci ve věku 88 let Augustin Bubník. Hokejista, kterému do života vstoupila politika a několikrát ho výrazně ovlivnila. On však zůstal nezlomen a odhodlán vzdorovat nepřítizni osudu.

Narodil se 21. listopadu 1928 v Praze. Jeho otec Antonín byl řezník a uzenář, matka Antonie prodavačka. Rodiče ho od dětství vedli ke sportu. Spolu se svými sestrami docházel do libeňského Sokola. Tam se také naučil bruslit. Brzy se nadchnul pro hokej, který mohl poprvé nejen sledovat, ale i hrát na nedaleké Štvanici. Přestože se vyučil řezníkem, byl to právě sport, a hokej především, s nímž se rozhodl spojit svůj život.

Hrával na postu levého křídla, později obránce. Skvěle bruslil, dokázal dobře číst a analyzovat hru. Byl velmi šikovným a tvůrčím typem hráče. Úspěchy na sebe nedaly dlouho čekat. V letech 1936–1949 působil v LTC Praha, v sezoně 1949–1950 v armádním ATK Praha. V roce 1950 byl nejlepším střelcem ligy. Pětkrát po sobě se v letech 1945–1950 stal mistrem Československa.

V reprezentaci odehrál celkem 25 zápasů. Vstřelil v nich 16 gólů. Na Zimních olympijských hrách ve Svatém Mořici v roce 1948 získal stříbrnou medaili. Čechoslováci tehdy neprohráli ani s bezkonkurenční Kanadou a byli za ní druhí pouze o skóre. V roce 1949 se podílel na zisku titulu mistra světa na šampionátu ve Stockholmu. Jednou brankou mj. přispěl k prvnímu vítězství ČSR nad Kanadou v poměru 3:2. Tehdy se zdálo, že cesta k dalším vítězstvím a triumfům je otevřená. Do „hry“ ale aktivně vstoupil nový totalitní režim.

Likvidace hokejového mužstva v březnu 1950 patří k tomu nejhoršímu, co komunistický režim ve sféře sportu ukázal. Následný proces s hokejovými mistry světa se v obecné rovině řadí mezi největší a nejvýznamnější procesy postavené na strachu z možného odchodu skvě-

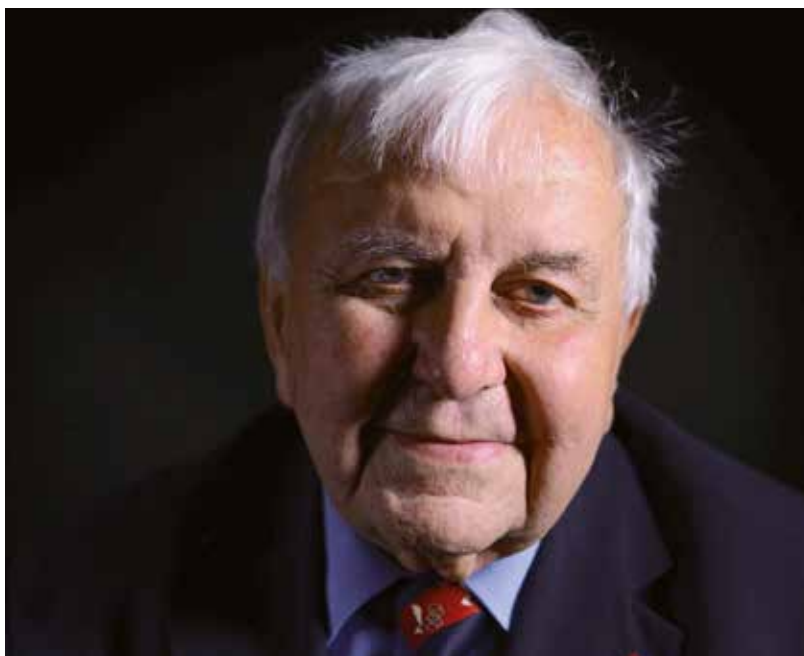

Foto: Paměť národa

lých sportovců do emigrace. Hokejové mužstvo bylo Státní bezpečností sledováno minimálně dva roky. To znamená, že informace o vnitřním životě týmu proudily do centrály StB již brzy po únoru 1948 a nezastavily se až do března 1950. Bohužel nevíme, kdo byl oním „informačním zdrojem“ (či „zdroji“) uvnitř či v okolí týmu.

Vraťme se k událostem před mistrovstvím světa v Londýně v roce 1950. Těsně před odletem v březnu toho roku byla cesta týmu do dějiště šampionátu zakázána. Oficiálně to bylo prezentováno jako reakce na neudělení víz pro československé reportéry Josefa Laufera a Otakara Procházku. Tuto konstrukci však zbourala britská informační služba, která udělená víza vylepila do svých výloh v ulici Na Příkopě (v pozdějším Dětském domě).

Záminkou k otevřenému zásahu státní moci se stalo chování hokejistů na oslavě narození syna Jiřího Macelise v restauraci U Herclíků v Pštrossově ulici nedaleko Národního divadla, kam právem rozzlobení hokejisté

krátce po zákazu odletu dorazili. Na místě bylo podle pozdější zprávy Státní bezpečnosti vedle hráčů 15 lidí a obsluha. Hokejisté provolávali protikomunistická a protirežimní hesla, o ministru informací Václavu Kopeckém zpívali urážlivou píseň. StB později uváděla tyto na místě zaznamenané výroky: *Jsou to svině komunistický, mají strach, že bychom se nevrátili. Jsou to syčáci, lumpové a odletět, ale ty svině komunistický vědí, že bychom se nevrátili. Nechceme míti řetízky na rukou – na režim se vysereme a na komunisty taky – smrt práci – smrt komunistům – sereme na Gottwalda, na Hrad i na vládu a na vedení, které v republice je a které stojí za hovno.*

Augustin Bubník byl Státní bezpečností zatčen 13. března 1950. V té době vykonával základní vojenskou službu. Po několika dnech v Bartolomějské ulici proto putoval do vojenského vězeňského zařízení. Byl vyslýchán v obávaném „Domečku“, podroben těžkým, skoro až středověkým výsle-

V dresu hokejového klubu LTC, 1948

Foto: archiv rodiny

chovým procedurám. Několik měsíců čelil fyzickému i psychickému tlaku bez kontaktu s rodinou.

Podle trestního oznámení z 20. července 1950 a následně i podle obžaloby byli hokejisté, donedávna obdivovaní a oslavovaní reprezentanti země, představeni jako reakcionáři, zavilí nepřátelé lidově demokratického zřízení a pracujícího člověka a zloději. Obžalovaní údajně neměli se sportem nic společného. Jejich hnací silou byl jen osobní prospěch a zisk. Rozmařilost, hazardní hry a pitky byly náplní jejich života; zabývali se černým obchodem a pašováním. Podle prokurátora se hokejisté odcizili pracujícímu lidu a uvažovali o odchodu do ciziny (údajně také byli ve spojení se zrádnou emigrací).

Obžaloba vinila Bubníka z toho, že se svými tehdy uvězněnými spoluhráči *od roku 1948 až do svého zatčení v Praze a při svých zájezdech do ciziny postupně spojili se navzájem s jinými protistátními činiteli v úmyslu zničit nebo rozvrátit lidově demokratické zřízení, hospodářskou a společenskou soustavu republiky zaručené ústavou.*

V hostinci U Herclíků údajně veřejně pobuřoval proti republice a proti jejímu lidově demokratickému zřízení, dále pak hanobil člena vlády a popouzel k nepřátelským činům proti KSČ. Tím spáchal zločin velezrady, přečiny pobuřování proti republice, hanobení některých ústavních činitelů a popuzování.

Dne 6. října 1950 byl Státním soudem v Praze odsouzen v neveřejném líčení za velezradu na 14 let, ke konfiskaci majetku, ke ztrátě čestných práv občanských a k peněžitému trestu ve výši 20 tisíc korun. Odvolal se. Ale nebylo mu to nic platné. Odvolací soud všechny vznesené argumenty 22. prosince 1950 zamítl a potvrdil tak původní rozsudek. To již byl ve věznicí v Plzni na Borech.

Následující roky strávil Augustin Bubník na těžbě uranu v Jáchymově. Zažil tam neúspěšný pokus o útěk vězňů. Znovu byl podroben vyšetřování, tentokrát v Ruzyni. Když se jeho podíl neprokázal, odvezli ho zpátky do Jáchymova. V Posudku o propuštění z 19. ledna 1955 dochovaném ve vězeňském spisu se píše, že byl *na nízké politické úrovni. Je zapotřebí poskytnout mu větší politické výchovy, aby jeho názory se více upevnily.* Podle velitelství jáchymovských táborů, kde pracoval i jako bagrista v hlubině, byl náladový. Tomu údajně odpovídalo i jeho pracovní nasazení. Podle záznamů vězeňské správy plnil normu za poslední tři měsíce na 38 %, 174 % a 170 %.

Průkazně nejméně jednou byl i kázeňsky trestán. O Vánocích 1950 si totiž morseovkou ťukáním na zeď přál se svým kamarádem a spoluhráčem, tehdy také vězněm Bohumilem Modrým hezké svátky. Vše bylo vyhodnoceno jako nepřístojné chování. Byl za to „odměněn“ 14 dny trestu.

Z vězení byl propuštěn na amnestii prezidenta republiky 20. ledna 1955. Po necelých pěti letech! Definitivně byl rozsudek z října 1950 i odvolací rozsudek z prosince téhož roku zrušen jako vykonstruovaný rozsudkem Presidia Nejvyššího soudu 30. července 1968. Trestné činy nebyly spáchány, neexistovaly důkazy pro

obvinění a následné odsouzení pro velezradu. Povedlo se mu vrátit se k hokeji. Zjistil přitom, že fanoušci na něj nezapomněli, ztratil však pět let života. Mohl hrát na klubové úrovni, ale do reprezentace již nesměl. V letech 1955–1956 hrál za Spartak Brno, v letech 1956–1958 za Motorlet Praha a v letech 1958–1962 za Slovan Bratislava. Kariéru ukončil po těžkém zranění páteře. Od hokeje ale neodešel. Zahájil neméně úspěšnou trenérskou kariéru. Působil (v některých případech i opakovaně) v letech

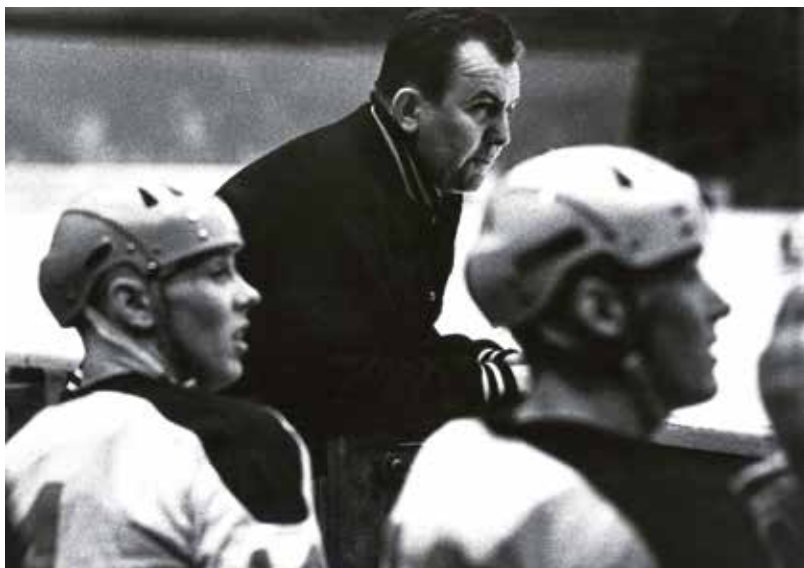
Úspěšný reprezentant, 1949

Foto: archiv rodiny

1962–1991 v Litvínově, pražském Motorletu, Karviné, Brně, Plzni, Mladé Boleslavi, pražské Slavii, Štýrském Hradci, Kuusamu a Oulu. V letech 1966–1969 trénoval národní tým Finska. Byl prvním Čechem, který vedl zahraniční reprezentační A-tým. Přispěl k výraznému zlepšení výkonů reprezentace „země tisíců jezer“ na mezinárodní scéně. Důkazem je například vítězství Finů nad ČSSR na mistrovství světa ve Vídni v roce 1967. Někteří „fanoušci“ tuto porážku neunesli a Bubník následně čelil jejich výčitkám. Na práci u reprezentačních celků ale ani po této „zkušenosti“ nezanevřel. V letech 1974–1976 trénoval juniorské reprezentační mužstvo ČSSR a v letech 1981–1982 hokejisty Nizozemí.

Úplného uznání se dočkal až po pádu komunismu. Stal se členem Síně slávy českého a finského hokeje. V letech 1998–2002 byl poslancem Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR zvoleným v Praze za Občanskou demokratickou stranu. Byl rovněž aktivní v Konfederaci politických vězňů, zájemce prováděl expozicemi hokejové síně slávy v O2 aréně, absolvoval bezpočet besed se studenty.

Měl jsem možnost se s ním opakovaně setkat. Vybavuji si několik

Jako trenér finského národního týmu ve Vídni v roce 1967

Foto: Paměť národa

schůzek na půdě Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, kam i jako poslanec docházel a zajímal se o nápravu křivd minulosti. Vzpomínám také na naše setkání u příležitosti výstavy a stejnojmenné konference *Připraven k práci a obraně vlasti! Padesát let českého sportu v totalitní společnosti*, kterou v roce 2014 připravil ÚSTR a Český olym-

pijský výbor. Bubník promluvil jak na vernisáži, tak na konferenci, a to nejen v rámci pamětnického panelu.

Augustin Bubník byl rád, že se na oběti komunismu nezapomíná. Pátral po okolnostech svého případu. Nechtěl pomstu, ale poznání a pravdu. A to nejen kvůli sobě. Byl žijícím rytířem fair play nejen ve sportu.

Jan Kalous

Odešla statečná Polka s československým srdcem

V sobotu 27. května 2017 zemřela v pětaosmdesáti letech v Augsburgu překladatelka a disidentka Elżbieta Ledererová. Narodila se 7. ledna 1932 v Dolním Kazimierzi v Polsku. Vystudovala filologii. Jejím prvním manželem byl známý polský herec a režisér Zbigniew Zapasiewicz. V roce 1967 se po několikaleté známosti podruhé provdala, tentokrát za významného československého novináře Jiřího Lederera, s nímž poté žila v Praze a společně sdílela nelehké osudy po srpnové okupaci Československa. Jiří Lederer se postupně stal velmi kritickým k režimu, který původně pomáhal budovat. Již od poloviny šedesátých let tajně spolupracoval s Pavlem Tigridem a v roce 1968 již

byl jednou z nejznámějších tváří reformní žurnalistiky. V letech 1970, 1972–1973 a 1977–1980 byl opakovaně z politických důvodů vězněn.

Manželé Ledererovi patřili mezi první signatáře Charty 77. Jiří podepsal zakladatelské prohlášení 26. ledna 1976 v Doubravičce, kde pobývali na chalupě, Elżbieta se signatářkou stala krátce po dalším uvěznění manžela v polovině ledna 1977 (o několik měsíců později byl Jiří Lederer společně s Václavem Havlem, Jiřím Pavlíčkem a Ottou Ornestem odsouzen za kontakty s exilem). V roce 1978 patřila Elżbieta mezi zakládající členy Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných (VONS) – byla jedinou členkou, která neměla českosloven-

Fotografie, kterou používali v druhé polovině sedmdesátých let příslušníci StB při sledování Elżbiety Ledererové Foto: ABS